

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2021,

kterým se mění zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění zákona č. 119/2007 Sb., zákona č. 177/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 32/2008 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 250/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 255/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 181/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 135/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 256/2017 Sb., zákona č. 35/2018 Sb., zákona č. 277/2019 Sb. a zákona č. 46/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 57 se za odstavec 7 vkládá nový odstavec 8, který zní:

„(8) Platnost osvědčení podle odstavce 2 nezaniká z důvodu uvedeného v § 56 odst. 1 písm. a) do doby rozhodnutí o žádosti podle § 94 odst. 4 nebo § 96 odst. 4, nejdéle však po dobu 12 měsíců od uplynutí doby platnosti osvědčení, pokud byla žádost podána v době, kdy byl vyhlášen válečný stav nebo pro celé území České republiky nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“), nebo byl-li krizový stav vyhlášen v průběhu řízení o této žádosti.“.

Dosavadní odstavce 8 a 9 se označují jako odstavce 9 a 10.

CELEX: 32013D0488

2. Za § 60 se vkládá nový § 60a, který zní:

„§ 60a

Držitel osvědčení fyzické osoby nebo podnikatele je oprávněn v případě, že mu zanikla platnost osvědčení z důvodu uvedeného v § 56 odst. 1 písm. a), mít do doby vydání rozhodnutí o žádosti podle § 94 odst. 4 nebo § 96 odst. 4, nejdéle však po dobu 12 měsíců od uplynutí doby platnosti osvědčení, přístup k utajované informaci do stupně utajení a v případě podnikatele i ve formě přístupu odpovídajícím dosavadnímu osvědčení, pokud byla žádost podána v době, kdy byl vyhlášen krizový stav, nebo byl-li krizový stav vyhlášen v průběhu řízení o této žádosti.“.

CELEX: 32013D0488

3. Za § 80 se vkládá nový § 80a, který zní:

„§ 80a

Držitel dokladu je oprávněn v případě, že mu zanikla platnost dokladu z důvodu uvedeného v § 85 odst. 3 písm. a), do doby vydání rozhodnutí o žádosti podle § 99 odst. 4, nejdéle však po dobu 12 měsíců od uplynutí doby platnosti dokladu, vykonávat citlivou činnost nebo mít přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené, pokud byla žádost podána v době, kdy byl vyhlášen krizový stav, nebo byl-li krizový stav vyhlášen v průběhu řízení o této žádosti.“.

4. V § 117 se doplňuje odstavce 9, který zní:

„(9) Lhůty podle odstavců 1 až 7 neběží po dobu, kdy je vyhlášen krizový stav.“.

5. V § 137 se na konci písmene j) slovo „a“ zrušuje.

6. V § 137 se na konci písmene k) tečka nahrazuje slovem „,“ a doplňuje se písmeno l), které zní:

„l) vede a na svých internetových stránkách zveřejňuje seznam osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele a dokladů, jejichž držitelé jsou oprávněni mít přístup k utajované informaci podle § 60a nebo vykonávat citlivou činnost nebo mít přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené podle § 80a.“.

7. V § 150 odst. 1 písm. d) a v § 155 odst. 1 písm. e) se číslo „8“ nahrazuje číslem „9“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Fyzická osoba nebo podnikatel, kteří podali žádost podle § 94 odst. 4 nebo § 96 odst. 4 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, o které Národní bezpečnostní úřad do dne nabytí účinnosti tohoto zákona nerozhodl, a jimž nezanikla platnost osvědčení ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, jsou oprávněni mít přístup k utajované informaci podle § 60a zákona č. 412/2005 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, za podmínky, že žádost byla podána v době, kdy byl vyhlášen válečný stav nebo pro celé území České republiky nouzový stav nebo stav ohrožení státu, nebo byl válečný stav nebo pro celé území České republiky nouzový stav nebo stav ohrožení státu vyhlášen v průběhu řízení o této žádosti, a to do doby vydání rozhodnutí o podané žádosti, nejdéle však po dobu 12 měsíců od uplynutí doby platnosti osvědčení.

2. Fyzická osoba, která podala žádost podle § 99 odst. 4 zákona č. 412/2005 Sb., o které Národní bezpečnostní úřad do dne nabytí účinnosti tohoto zákona nerozhodl, a již nezanikla platnost dokladu ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, je oprávněna k výkonu citlivé činnosti nebo k přístupu k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené podle § 80a zákona č. 412/2005 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, za podmínky, že žádost byla podána v době, kdy byl vyhlášen válečný stav nebo pro celé území České republiky nouzový stav nebo stav ohrožení státu, nebo byl válečný stav nebo pro celé území České republiky nouzový stav nebo stav ohrožení státu vyhlášen v průběhu řízení o této žádosti, a to do doby vydání rozhodnutí o podané žádosti, nejdéle však po dobu 12 měsíců od uplynutí doby platnosti dokladu.

CELEX: 32013D0488

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

V souvislosti s rozšířením onemocnění COVID-19, které je způsobené novým koronavirem SARS-CoV-2, došlo postupně v České republice k přijetí celé řady opatření, mezi kterými je mimo jiné omezení chodu státní správy, omezení fungování podnikatelů a v neposlední řadě rovněž zavedení nouzového stavu, který dopadá nejen na zmíněné subjekty, ale i na fyzické osoby, a to z důvodu přijetí krizových opatření obsahujících omezení podle § 5 a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Pro přístup k utajovaným informacím je nutné splnit zákonem stanovené podmínky, mezi které patří držení platného osvědčení pro přístup k utajované informaci stupně utajení Důvěrné a vyšší, a to jak pro fyzické osoby, tak pro podnikatele. Vydání této veřejné listiny předchází bezpečnostní řízení, které vede Národní bezpečnostní úřad, který je povinen zjistit přesně a úplně stav věcí v rozsahu, který je nezbytný pro vydání rozhodnutí. K tomu potřebuje získat podklady jak od orgánů státu, tak od podnikatelů, ale v neposlední řadě i od fyzických osob. V případě přijetí krizových opatření, která vedou k omezení celospolečenské produkce, za stavu, kdy je omezeno fungování na veřejnosti a je omezen výkon státní správy, není možné spravedlivě požadovat, aby orgány a osoby, které jsou Národním bezpečnostním úřadem osloveny pro získání potřebné informace, tuto informaci předali ve lhůtách, které pro takovou činnost stanoví zákon. Z tohoto důvodu může nastat situace, že Národní bezpečnostní úřad nebude schopen rozhodnout ve lhůtě k tomu určené zákonem. To může mít dopad zejména na stávající držitele osvědčení, kteří si podali tzv. opakovanou žádost. Zároveň je však nezbytné, aby byl zachován přístup k utajovaným informacím pro ty osoby, které splnily všechny podmínky pro vydání nového osvědčení, avšak ve standardní lhůtě nebylo rozhodnuto o jimi podané opakované žádosti, neboť se především se jedná o osoby, které se podílí na zajištění prvků kritické infrastruktury, zajištění bezpečnosti a obrany státu a poskytovatelů základních služeb.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy

Česká republika je v současné době postižena pandemií novým koronavirem SARS CoV-2, což negativně ovlivňuje výkon státní správy i aktivitu podnikatelských subjektů, a to i ve vztahu ke schopnosti dostát povinnostem podávat informace důležité pro bezpečnostní řízení ve stanovených lhůtách. Národní bezpečnostní úřad tak nemůže rozhodnout v stanovené lhůtě o opakované žádosti podané držitelem osvědčení a dochází tak k diskontinuitě přístupu k utajovaným informacím.

V takovém případě, tedy pokud Národní bezpečnostní úřad nerozhodne o opakované žádosti do doby platnosti dosavadního osvědčení, zanikne platnost dosavadního osvědčení uplynutím jeho doby platnosti a dosavadní držitel osvědčení přestane splňovat podmínky pro přístup k utajovaným informacím (pro stupeň utajení utajované informace Důvěrné a vyšší) a nesmí mu být k nim umožněn přístup. V takovém případě je u fyzických osob dané, že přestávají splňovat kvalifikační

předpoklady pro výkon práce na daném místě a pro podnikatele platí, že musí odevzdat utajované informace a nesmí se např. účastnit veřejných zakázek s utajovaným prvkem. To vše za situace, kdy splnili vše, co pro vydání nového osvědčení předpokládá zákon, nebylo s nimi vedeno řízení o zrušení platnosti osvědčení pro přístup k utajované informaci – tedy není žádná překážka na straně účastníka řízení, která by vedla k tomu, aby rozhodnutí nebylo vydáno. Účastník řízení je v legitimním očekávání, že mu bude zachována kontinuita přístupu k utajované informaci a diskontinuita přístupu k utajované informaci je způsobena omezenou činností Národního bezpečnostního úřadu v důsledku nouzového resp. zákonem vymezeného krizového stavu. V takovém případě by byla dána odpovědnost státu za následky spojené s nemožností přístupu k utajované informaci a Česká republika by byla povinna hradit všechny vzniklé škody.

Stejný dopad má nerozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu o opakované žádosti v případě držitelů dokladu, kdy poté dochází k nemožnosti vykonávat citlivou činnost.

Tomuto stavu má zabránit novela zákona, která bude garantovat, že účastníku řízení, který podal opakovanou žádost a v době probíhajícího bezpečnostního řízení byl vyhlášen nouzový stav nebo stav ohrožení, a to pro území celého státu, anebo válečný stav, přičemž o žádosti držitele osvědčení nebylo rozhodnuto do doby skončení platnosti jeho dosavadního osvědčení, bude mu umožněn přístup k utajované informaci do doby vydání rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu, kterým bylo rozhodnuto o opakované žádosti, nejdéle však po dobu 12 měsíců po skončení platnosti dosavadního osvědčení nebo dokladu.

Zároveň se po dobu vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu staví lhůty uvedené v § 117 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

3. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna projednala návrh zákona souhlas ve zkráceném jednání

S ohledem na nutnost zamezit diskontinuitě přístupu k utajovaným informacím, resp. diskontinuitě výkonu citlivé činnosti, je návrh podáván v rámci stavu legislativní nouze a navrhuje se požádat Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o projednání návrhu v rámci stavu legislativní nouze podle § 99 a násl. zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Důvodem je snaha o minimalizaci dopadů vyvolané mimořádnými opatřeními při pandemii koronaviru, z nichž některá omezují či silně znemožňují plnění povinností v oblasti bezpečnostního řízení a tím dochází k prodlevám ve vyřizování opakovaných žádostí s negativním dopadem na legitimní očekávání dosavadních držitelů osvědčení pro přístup k utajovaným informacím nebo dokladu pro výkon citlivé činnosti. Z důvodu naléhavé potřeby řešení se navrhuje účinnost návrhu následující den po dni vyhlášení zákona.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona se dotýká zejména ústavně zaručeného práva podnikat (čl. 26 Listiny základních práv a svobod). Je respektována zásada, že při stanovení mezí základních práv musí být

šetřeno jejich podstaty a smyslu (čl. 4 odst. 4 Listiny) a regulace musí být přiměřená.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie (zejména s Rozhodnutím Rady 2013/488/EU), s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a zároveň respektuje též obecné právní zásady práva Evropské unie. Stejně tak je v souladu se směrnicí NATO o personální bezpečnosti.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhovaný zákon zlepšuje postavení jak fyzických osob, tak podnikatelů, kteří by v případě, kdyby nebyla novela zákona přijata, byli nuceni ukončit přístup k utajovaným informacím, případně výkon citlivé činnosti.

8. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

9. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s žádnými novými korupčními riziky

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaný zákon má vliv na bezpečnost nebo obranu státu, kdy se zpracováním návrhem zabráňuje diskontinuitě přístupu k utajované informaci nebo diskontinuitě výkonu citlivé činnosti. Odpadne tak hrozba, že budou fyzické osoby, které mají přístup k utajovaným informacím a podílejí se na zajišťování bezpečnosti a obrany státu, nuceny přestat vykonávat činnosti spjaté se služebním místem, kde je vyžadován přístup k utajovaným informacím.

Zvláště pak osobám, které jsou na misích v zahraničí a pravidelně se střídají v rámci 6 měsíčních cyklů, navrhovaná změna zákona umožní plně využívat lhůty pro podání žádostí podle § 94 odst. 4 zákona, aniž by byly vystaveny riziku, že jim v průběhu mise nebude vydáno nové osvědčení fyzické osoby, skončí jim platnost dosavadního osvědčení fyzické osoby a nebudou moci mít přístup k utajovaným informacím a tím nebudou moci zastávat současnou pozici.

Navrhovaný zákon nemá vliv na životní prostředí.

Zvláštní část

1. Cíle navrhovaného zákona

Zákon má za cíl řešit situaci, kdy faktickou nemožností rozhodnout v zákonem stanovené lhůtě dojde k diskontinuitě přístupu k utajované informaci nebo k diskontinuitě výkonu citlivé činnosti.

2. Popis navrhovaného legislativního řešení

K Čl. I

K bodu 1

Ustanovení řeší možnost přístupu k utajovaným informacím cizí moci i po zániku platnosti národního osvědčení, a to tak, že je pro přístup k utajované informaci cizí moci zohledněn princip, že pokud si dosavadní držitel osvědčení pro cizí moc požádá o vydání nového osvědčení a do skončení doby platnosti není Národním bezpečnostním úřadem vydáno nové „národní osvědčení“ a je splněna další podmínka, že v průběhu řízení o této žádosti byl vyhlášen nebo probíhá válečný stav nebo na celém území České republiky byl vyhlášen nebo probíhá nouzový stav anebo stav ohrožení státu, je umožněn nově přístup na základě dosavadního osvědčení pro cizí moc, neboť, pokud je dosavadním držitelem podána žádost o vydání osvědčení, nezanikne platnost dosavadního osvědčení pro cizí moc. Časový limit platnosti je pak v souladu s Rozhodnutím Rady 2013/488/EU stanoven na max. 12 měsíců.

K bodu 2

Ustanovení reaguje na situaci, kdy v důsledku vyhlášení krizového stavu, kterým je buď válečný stav nebo stav ohrožení státu anebo stav nouzový (poslední dva krizové stavy musí být vyhlášeny pro celé území ČR), není Národní bezpečnostní úřad s to vydat před skončením platnosti dosavadního osvědčení nové osvědčení. Z důvodu zamezení diskontinuity přístupu k utajovaným informacím se zavádí zákonná možnost přístupu i po skončení platnosti dosavadního osvědčení. Limitem je doba rozhodnutí NBÚ o žádosti, nejdéle však doba 12 měsíců po zániku platnosti dosavadního osvědčení. Návrh řeší přístup k utajovaným informacím jak v případě fyzické osoby, tak i podnikatele.

K bodu 3

Ustanovení reaguje na situaci, kdy v důsledku vyhlášení krizového stavu, kterým je buď válečný stav nebo stav ohrožení státu anebo stav nouzový (poslední dva krizové stavy musí být vyhlášeny pro celé území ČR), není Národní bezpečnostní úřad s to vydat před skončením platnosti dosavadního dokladu nový doklad. Z důvodu zamezení diskontinuity výkonu citlivé činnosti, pro kterou je na základě jiného zákona požadován doklad, zavádí se zákonná možnost výkonu citlivé činnosti i po skončení platnosti dosavadního dokladu. Limitem je doba rozhodnutí NBÚ o žádosti, nejdéle však doba 12 měsíců po zániku platnosti dosavadního dokladu.

K bodu 4

Ustanovení reaguje na situaci, kdy je v rámci krizového stavu de facto ve stanovených lhůtách

nemožné získat pro účely vedeného bezpečnostního řízení potřebnou informaci jak od orgánů státu, tak od podnikatelů či fyzických osob. Z důvodu zachování právní jistoty účastníků řízení se stanoví, že lhůty uvedené pro rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu, pro podání zprávy, resp. předání výsledku šetření zpravodajských služeb nebo policie a stejně tak lhůty pro vyhovění žádosti o poskytnutí informace po dobu trvání krizového stavu neběží. Krizovým stavem je pak myšlen buď válečný stav nebo stav ohrožení státu anebo stav nouzový (poslední dva krizové stavy musí být vyhlášeny pro celé území ČR).

K bodu 5

Jedná se o legislativně technické úpravy související s bodem 6.

K bodu 6

V souvislosti s nově zaváděným přístupem k utajovaným informacím nebo k výkonu citlivé činnosti i po zániku platnosti dosavadního osvědčení nebo dokladu se zavádí oprávnění Národního bezpečnostního úřadu vést seznam osob, které mají přístup k utajovaným informacím na základě § 60a návrhu a stejně tak fyzických osob, které mají oprávnění vykonávat citlivou činnost i po zániku platnosti dosavadního dokladu. Seznam bude veden i na internetových stránkách, a to důvodu transparentnosti a možnosti prostého ověření ze strany poskytovatelů utajovaných informací. Z důvodu ochrany osobních údajů nebude možné ztotožnit tyto osoby jménem, ale bude zveřejněno číslo vydaného osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení podnikatele nebo dokladu.

K bodu 7

Jedná se o legislativně technické úpravy související s bodem 1.

K Čl. II

Přechodná ustanovení

Přechodná ustanovení řeší v bodě 1. právní režim těch osob, které podaly žádost podle § 94 odst. 4 nebo § 96 odst. 4 zákona č. 412/2005 Sb., o které Národní bezpečnostní úřad do dne nabytí účinnosti tohoto zákona nerozhodl a u nichž nezanikla platnost osvědčení ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Těmto osobám stanoví, že v případě zániku platnosti dosavadního osvědčení z důvodu skončení doby platnosti, bude zajištěn přístup k utajované informaci stejně, jako je novelou zaváděn v dikci § 60a.

V bodě 2. se pak řeší právní režim těch osob, které předem dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podaly žádost podle § 99 odst. 4 zákona č. 412/2005 Sb., o které Národní bezpečnostní úřad do dne nabytí účinnosti tohoto zákona nerozhodl a u níž nezanikla platnost dokladu ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Těmto osobám se stanoví, že v případě zániku platnosti dokladu z důvodu skončení platnosti, bude zajištěn výkon citlivé činnosti stejně, jako je tomu u dikce § 80a návrhu.

K Čl. III

Účinnost zákona

Účinnost se navrhuje dnem následujícím po dni vyhlášení tohoto zákona vzhledem ke skutečnosti, že zákon reaguje na aktuální problémy spojené s diskontinuitou přístupu k utajovaným informacím.

V Praze dne 16. listopadu 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ředitel Národního bezpečnostního úřadu:

Jiří Lang v.r.